

Arnold Seppo 100. sünniaastapäev

Arne-Lembit Kööp – Ida-Tallinna Keskhaigla

20. sajandi keskel tegutsenud ja haigete seas hinnatud osava kirurgi, eduka leiutaja ja teadlase Arnold Seppo sünnist möödub 2017. aasta 31. detsembril 100 aastat.

Arnold Seppo sündis Petrogradi kubermangus Lapšinos 31. detsembril 1917. Kodutalust päritud visadus ja püüdlus kõrgemate eesmärkide poole võimaldas tal vaatamata majanduslikele raskustele lõpetada Leningradis keskkool ja 1941. aastal Pavlovi-nimeline Leningradi Meditsiiniinstituut. Ta tegi läbi täienduskursused välikirurgias ja alustas tööd Leningradis. 1942. aasta sügisest oli ta Eesti laskurkorpuse 7. diviisi 86. sanitaarpataljoni kirurgiaosakonna ülem. Ta tegi läbi Eesti laskurkorpuse sõjatee. Eriti raske oli Velikije Luki lahingute ajal, kui tuli päevade viisi haavatuid opereerida. Välitingimustes opereerides tegi ta ise operatsiooni olulisema osa, aga selle lõpetasid assistendid. See oli sõjameditsiinis novaatorlik taktika.

Demobiliseerimise järel oli ta 1947–1949 teadur Eesti NSV Teaduste Akadeemia Eksperimentaalse ja Kliinilise Meditsiini Instituudis, kus valmis kandidaativäitekiri. Samal ajal oli ta Tallinna keskhaigla kirurg. Kandidaativäitekirja põletuste ravi teemal kaitses ta 1949. aastal. Seejärel kutsuti ta TRÜ arstiteaduskonna teaduskonnakirurgia kateedri assistendiks.

Seppo valiti üldkirurgia kateedri dotsendiks ja ta oli aastatel 1950–1956 selle juhataja. Dr Seppo loengud olid huvitavad, sisaldasid uudseid seisukohti ning seal oli alati palju kuulajaid. 1957. aastal Seppo lahkus Tartust ja oli Tallinna Tõnismäe haigla traumatoloogia osakonna

Arnold Seppo

juhataja kuni 1977. aastani. A. Seppo oli ka 1958–1959 Tallinna Epidemioloogia, Mikrobioloogia ja Hügieeni Teadusliku Uurimise Instituudi teadur.

1977. aastal moodustati metall-osteosünteesi teadusliku uurimise laboratoorium ja kliinik, mille juhataja oli A. Seppo kuni oma surmani. Asutuses töötas kolm kliinilist osakonda: kinniste vigastuste ja taastavate operatsioonide osakond, luu- ja liigesenakkuste osakond ning põletuste ja lahtiste luumurdude osakond. A. Seppo oli uuenduslik traumatoloog. Ta alustas reieluukaelamurdude ravi oma konstrueeritud kolmeõlgse fiksaatoriga, arendades selle koos Tallinna Polütehnilise Instituudi töötajatega täiuslikuks fiksaatoriks. Pärast seda konstrueeritud fiksaatorid – reponaatorfiksaator diafüsaarsete murdude fikseerimiseks ja ristuva haarajaga fiksaator liigeselähedaste murdude jaoks – andsid kogemustega kasutajate käes häid tulemusi. Reieluu pöörliite piirkonna

fiksaatorit kasutati pöörliitepiirkonna murdude fikseerimiseks, hiljem ka reieluu korrigeerivate osteotoomiate puhul. Erilise konstruktsiooniga fiksaator valmis A. Seppol ka lüli-samba fikseerimiseks.

1977. aastast oli ta Eesti NSV teenelise leiutaja ja tema fiksaatoreid patenteeriti 10 korral. 1980ndatel seeriatoodanguna valmistatud implantaatide partiid võimaldasid nende laialdasemat kasutamist. Arvestades 1960.–1970. aastatel Nõukogude Liidus valmistatud fiksaatorite halba kvaliteeti ja nende piiratud kättesaadavust, sai Seppo fiksaatorite abil seda tühikut Eestis täita. Kui tekkis võimalus kvaliteetsete plaatosteosünteesi ja intramedullaarse osteosünteesi implantaatide hankimiseks, kadus vajadus Seppo fiksaatorite valmistamise ja nende kasutamise järele.

Seppo kandidaativäitekiri tugines uue koostisega salvide kasutamisele põletushaigete ravis. Mõningate koostisosade muutmise järel on salv praegugi kasutusel väiksemate põletuste ja krooniliste haavandite ravis. Lisaks salvile kasutas A. Seppo põletuste raviks veel keemilises protsessis vabanevat atomaarset hapnikku nn keemiliste vannidena.

Tal oli teadlasena oluline roll kõhrkoe regenereerumise, täieliku taastumise selgitajana. Mitmetest A. Seppo õpilastest kasvasid edukad teadurid ja ortopeedid.

Arnold Seppo suri 16. aprillil 1980 ja maeti Tallinna Metsakalmistule. Hoonele Tõnismägi 5A on paigaldatud A. Seppo bareljeega mälestusplaat tema töötamise meenutamiseks selles majas.